

MONSET NAVREMETA

DETIZDAT—LENINGRAD—1935

L-C

THE
TOM
ANDERSON

Хант.
3-2

MONSET NAVREMETA

D. V. ZAŁCBERG i N. F. PRĘTKOWA
HANTЬ JOH EVLT HASSAJEN

HORET A. K. BOROVSKAJAN VERSAJET

DETIZDAT - LENINGRAD — 1935

ИЧУДАЧИЕ КОНОСТАД ОСТВАЕШАД
З НИСАЧТО ЗОНДАЧИЧАД
О. О. Г.

ТНБ
Р-8

АКЕНЕМЯИ ТЕСНОМ

СКАЗКИ ДЛЯ РЕБЯТ

НАРОДА ХАНТЫ (ОСТЯКОВ)

ЗАПИСАЛИ Д. В. ЗАЛЬЦБЕРГ И Н. Ф. ПРЫТКОВА

РИСУНКИ А. К. БОРОВСКОЙ

ИЗДАТЕЛЬСТВО ДЕТСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
ЛЕНИНГРАДСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

1935

Hotъ ļaŋki kati piła vəsŋen

Ľaŋki, kati ɬoh̃saŋen, vəlaŋen. Taļan ɬuŋ jaħa vəsŋen.

Susa jis. Iška jiť pites. Łoš pittъ pites.

Ľaŋki lopł: „Łoh̃s, hot vertъ mosł. Iška jis“.

Kati lopł: „Hot hułtъ vertъ?“

Ľaŋki lopł: „Juh ohtъja vertъ mosł“.

Kati lopł: „Manem ɬavrt noh hoŋħyjty. Iška jił, josłam potlajet—kati lopł.—Muv hot verłem“.

Ľaŋki lopł: „Muv hot hojn verla?“

Kati lopł: „Ma sam hŷłem. Ma hosłem“.

Kati muv hot hŷrs. Jetses. Koşaġa mosł hot ohtъn. Koşa—kati.

Juh̃e ɬoŋtъ mosł. Hot jetses.

Juh̃e ɬoŋsaŋen i ułaŋen. ɬaŋap vən voj joħtes.

Ov hŷrtъ pitsa.

Koşa lopł ļaŋki peła: „Vante, hoj joħtes“.

Ľaŋki kim ets. Pupi iki joħtes.

Ľaŋki lopł: „Muj verlen?“

Mojpər lopł: „Tam hot hryłem“.

— Muja naŋ hrylen tam hot?

Mojpər lopł: „Naŋet velem. Jaŋa jojə ʃełem“.

Łaŋki lopł: „Ma manłem koşa hoze“.

Mojpər lopł: „Naŋ koſajen hoj?“

— Ma koſajem kaza vən koşa.

— Koşa nem muj?

— An lopłem.

Şałta mans koşa hoze. Kati lopł:

— Hoj johtes?

Łaŋki paknes: „Mojpər iki johtes. Hot hrył i minet jojə ʃeł!“

Kati lopł: „Mana eta kim. Koſain kim ki etł, veļajen. Koſain lopł, voj veļa. Muŋ hoteva təv at təle“.

Mojpər lopł: „Sit aj ver“.

Mojpər mans voj veļtə. Mojpər johtes, voj veļmał, voj təs.

— Naŋ,—laŋki lopł,—tata vəla. Ma koşa hoze jojə jaŋħləm.

Łaŋki jojə mans, hot ʃipija, kati hoze.

— Ja,—kati lopł,—voj təs?

— Təs. Taļaŋ voj.

— Mana eta pa kim. I voj pa moſł. Vybli at təł.

Żaŋki kim ets. Mojpər oməſł.

— Kati i ver pa mas.

— Muj ver?

— Si ver: i vьli pa mosł.

Mojpər lopł: „Sit aj ver“.

Mojpər pa mans. Navrman mans.

Pupi iki johtes, vьli tès.

Łańki johę łożęs, koşa hoze.

Koşa lopł: „Muj tès?“

— Vьli tès.

Kati lopł: „In kim eta. Pupi iki lopa, at manł,
vek keza ant at johatł“.

Ojka mans. Amtes: „Jam si sojhunsəm“.

Łańki johę łożęs. Kati peła lopł:

— I voj, i vьli. Isa tał tarmał leton minemen.

Tam moş Ivan Tarlin moşses
Amşa joħan

Kir ɳołep imi

Imi h'bli şazeł imin vəłajen, atełt muvn atełtjen. H'blela imeł imin vołep juh hojn ɳołn johəln versa.

Imeł imi lopł: „Jeļi ał mana“.

Łuv lopł: „Ma jeļi an manłem“.

Łuv kim ets, vanen jaŋhał, ɳołeł juvsełe, jeļi si mans. ɳołeł manəm sumaja mans.

ɳołeł pełmał. Kir ɳołep imi şoħał ova toħe pełmał.

Illi vanł: sornej sis kurek oməsl. Łuv johə ɬoġemiles, in sis kurek ɬołemsełe, johə təsle.

· Szazijeł imi lopł: „Muja ɬołemsen? Aziłan, aŋki-łan si imin si vełsajet. Nag pa vełajen şaha“.

Łuv lopł: „Ma an pałəm“.

Hołeveta jis, pa mans aj johan honъja johtes. Johān pa pelekn i imi səzъjł.

In imi lopł: „Mantъ tam peleka vənsəpte“.

In ɳavrem lopł: „Ma şazijem imi hozi jaŋhləm“.

Johə mans. Şazijeł imi peļi lopł: „Ma si imi tam peleka vənsəptałem“.

Şazijeł imi lopł: „Ał vənsəpte“.

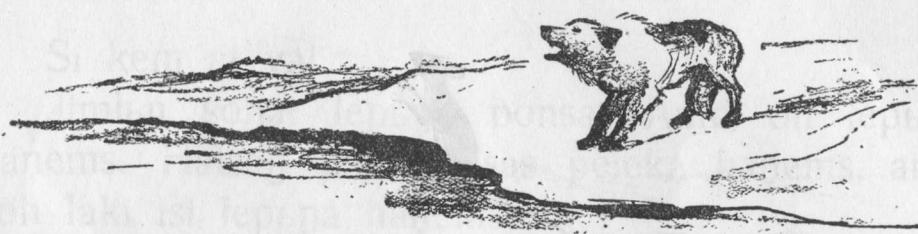
Pa hatł pa mans. Aj johan hozi johtes. Pa pelekn i vən amle səzyl, hantь jazъjn poterł: „Mantъ tam peleka vənsəpte“.

— Ma johə jaŋhləm.

Johə mans. Şazijeł imi peļi lopł: „Vən amle tam peleka vənsəptałem“.

Şazijeł imi lopł: „Ał vənsəpte. Sit kir ɳołep imi“.

Pa hatł pa mans. Aj johana johtes. Sitь səziłatał kutn vors etmes. In vors in vołep juh ɳołełn juvətsełe. Il si kerijis johana. Jeńk iłpija ili ɬoje-mes.

Łuv mans, imenjen ikejen votsi poł hozi johtes.
Imeñeła: „Łormen manem mijaln“.

Łuveł masь. Jeza vəs i huł si hojs. Noh ałəm-sełe: vən, vən panne. Kavərn sejksełe. Honł pełki vaşmesłe. Aj voj ʂałta jeļi navrmes. Oza versełe: in kir ɳołep imi. Łuv simis mitra si tajmał.

Imeñeł peļi lopł: „Ma hotema manłuv“.

Manset. In sis kurek vełsa, ara orsa.

Isi ʂuńeł həlełn vəlet.

Tamı moş Vasilij Tarlin moşses
Amşa johan

Hotъ aj voj mejk iki ɬaſaŋen

Aj voj věl, posəh tajs, tъhla vən.

Mejk iki porntsa. Sukałs ɬavremet. Łala katł.

Ołęŋn mans Anton iki, si mans. Šałta mans
pur i vułtəp, hatsaj juh-aj potek səp. Šałta mans
łar, i jev mans, hojəm jiŋki sən, huł jimłyŋ sohəł,
amp oh posəh, amp soh suk laki, kər.

Si kem at vəł.

Jimħej soħejel īerxja ponsa. Amp oh īerxja haqems. Hatsaq juh ov sas peleka haqems, amp soħ laki isi īerxja haqems.

Hələm si haqems.

Hojem rata, jiġki sən rata haqems.

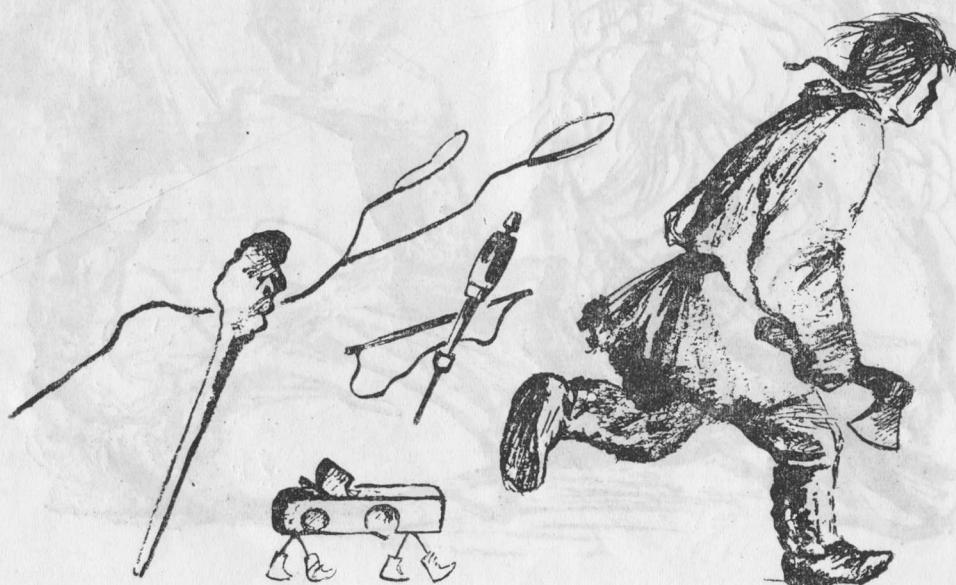
Anton iki uł, hota haqems.

In voj īaġħi si akətsa.

Īaġħi si jetses.

Mejk iki joħtes. Joħeġ īoħnej.

In jev i īar poħtъ si pitsaġen īitəpn. Kavrəm hojəm kavrəm jiġkn jošn lukemes, kuterħes.

Şoromtes, ɬerъja ets, ił kerijił. Soħeł oħtja
purmes, kurł hatomes, ił kerijis.

Amp lak joułes. Amp oh posəh kurł purł. Po-
teken oh sejkeł. Pur purxtł, vułtəp vuł.

Si ar hojat si vełset, ar joh. Ver pares.

Aj voj ɣahł, navrąjł. Amtes. Arijł, jakł. Si vełsa.

Ajłta ɬetъ pits. Sem ɬeł, ɣoħy ɬeł. Ikeł pa ɬeł,
navremet pa ɬelet.

Sot posəh enmał, ɣoħy ɬeł.

Tam moš Marija Tarlina moħses

Amra joħan

Naňle

Imejen ikejen vəłajen.

Ruş johtes, naň vusjen, norma ponseln.

Imeļ tut juh ałomtę kim ets. Tut juh ałtełitełn i tałsat ov pusmes. I naň norm evlt ɬarems. Iki noh ɬolemtes, naň kus kunes, kunes; kim ɬarejiłs.

Kim ɬarejiłs, hon jəsa pites, tum mans. Sitz həłeman, jeśleman ał haşsajen, top voh ɬotyłeslen, ał haşsajen.

Hon jəs huvat mantałsat nivəł ampi oħəł vəjtes. Ampetn kus pułlesb. Nik ɬora ɬarejs. Vohsar iki səst.

In ruş naň siv ɬarejs, lopł:

— Imejen ikejen evlt huntatę; ruş nivəł ampi oħəł evlt pa huntatę; vohsar iki evlt pa huntatę.

— Hħlije, lopł, muj jam jasъj, ma puñlem omsa,—lopł,—muj jam jasъj!

— Imejen ikejen evlt huntat; ruš nivəl ampi
ohəl evlt pa huntat. Vohsar iki evlt pa huntat.

In ɳaɳ kus ɬaremes, vohsar iki ɳohłemes, juhə
ɬavəmes.

Si şunl hələl in pa si vəl.

Tam moş Vasiliy Sajin moşses
Kazım johan. Huñor kərt

Karle

Karle vəł, vurъj jintəple vəł, połt tus iki vəł, vej jiłom vəł, torn montał ikile vəł pa hojəm jiŋki sən vəł. Hət ho vənta manłet, łaŋki kastъ. Vənta manłet.

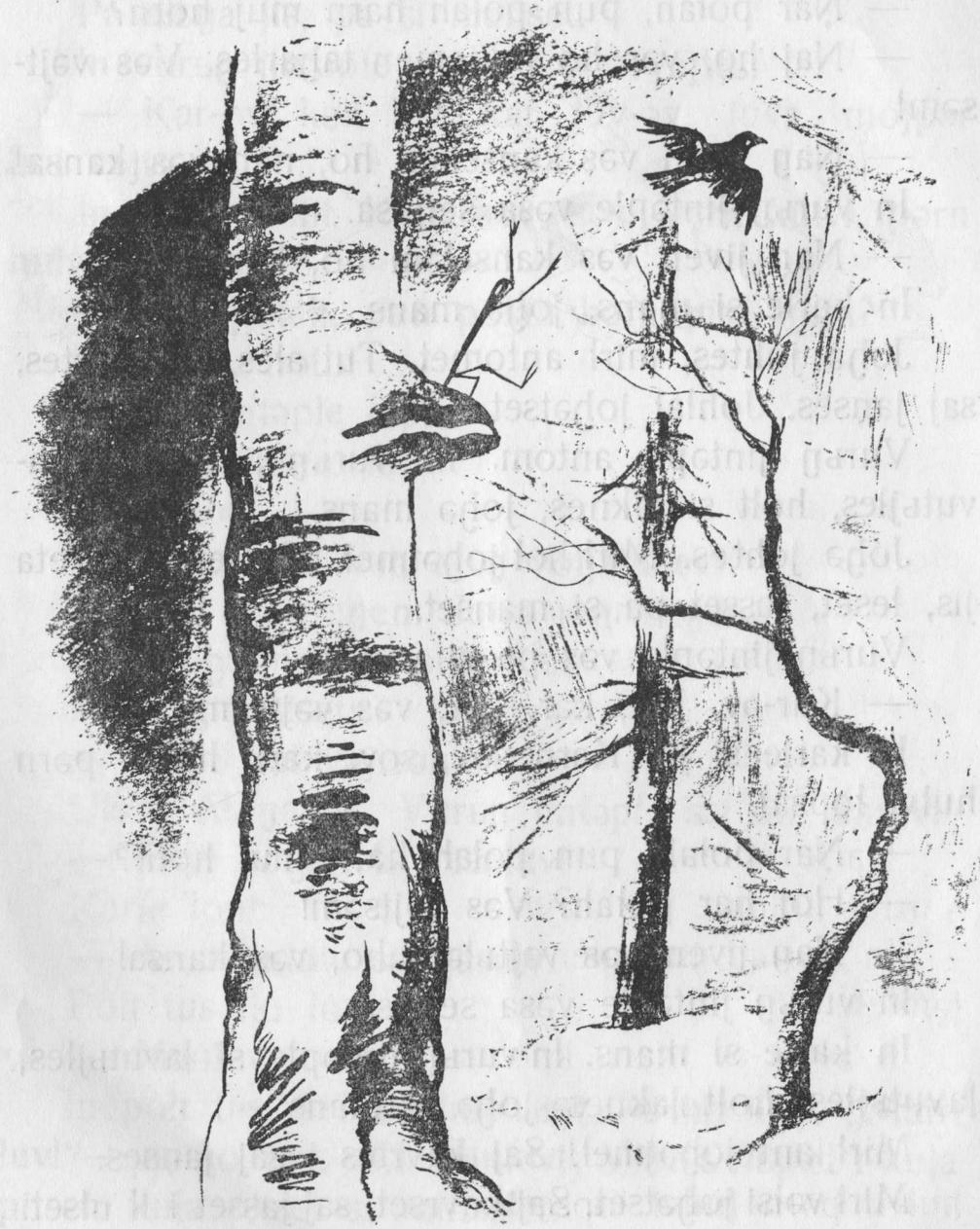
Si manset, manset, vənta si joħətset. Vənt hot verset, hołmasset. Jetna jis, hołset. Aļļa jis. Łeset, jaſſet i ɬomtleset. 8əzemset, hət taħja łaŋki kastъ manset.

Karle mans i vurъj jintəple mans, i taħa peļi. Vurъj jintəple vəs vəjts.

In vurъj jintəpleñki vəs hopittъ pites, an hołemlele.

— Kar-əv, kar, kar, kar! Łajmъj kezej ho juv-əv, juva, ju-va, vəs vəjtsəm!

In karle si jił. In karle karn sov, sov, karn hułvi, pərn hułvi ɬopsat.

- Nar połah, pun połah harn muj hotn?
- Naj ho, vər ho mujemen taħarħes. Vəs vəjt-səm!
- Naj jiven vəs kansełəm ho, naj vəs kansa! In vurъj jintəple vəsa sejksa.
- Naj jiven vəs kansełəm ho, kansa naj! In karle si mans, joħe mans. Johħe joħtes, mirl antomet. Tut aħes, saj kavrtes, saj jañses. Johħaļ joħeħset.
- Vurъj jintəple antom. In vurъj jintəple si ļavutъjħes, hoħt si ļaknes, joħe mans.
- Johħe joħtes. Mirl hoħt joħeħtemeħ. Hoħset. Haleveta jis, īset, jaśset pa si manset.
- Vurъj jintəple vəs pa si vəjtes.
- Kar-əv, kar, kar, kar, vəs vəjtsəm!
- In karle si jił. Karn sov, sov; karn hułvi, pərn hułvi ħopsat.
- Nar połah, pun połah harn muj hotn?
- Hoj nar połah? Vəs vəjtsəm!
- Naj jiven vəs vəjtyłəm ho, vəs kansa! In vurъj jintəple vəsa sejksa.
- In karle si mans. In vurъj jintəple si ļavutъjħes, ļavutъjħes, hoħt ļaknes, joħe si mans.
- Mirl ant joħeħtemeħ. Saj kavrtes i saj jañses.
- Mirl vəħsi joħeħset. Saj kavrset, saj jaśset i il uħset.

Pa aļņja jis, pa si manset.

In vurъj jintәple mojpər hot vәjtes.

— Kar-əv, kar, kar, kar, juv-əv, juva, mojpər hot vәjtsəm!

In karle si jił. Karn sov, sov, karn huļvi, pərn huļvi łopsat.

— Nar połah, pun połah harn muj hotn?

— Hotn, hotn!

Vurъj jintәple lopł:

— Vohałtalemen!

Karle lopł:

— Antom, at věl, aļņj vohałtalev!

Johə si mansajen. Johə johətsajen.

Mirł johətmeł, ja poterłet:

— Muj vějtsetn?

— Pupi hot vějtsomen!

Ułset. Aļņja jis. Vurъj jintәple saj an jañses.

— Pupi vohałtety manłuv!

Karle lopł:

— An manłuv, saj jašłuv.

Połt tus iki lopł:

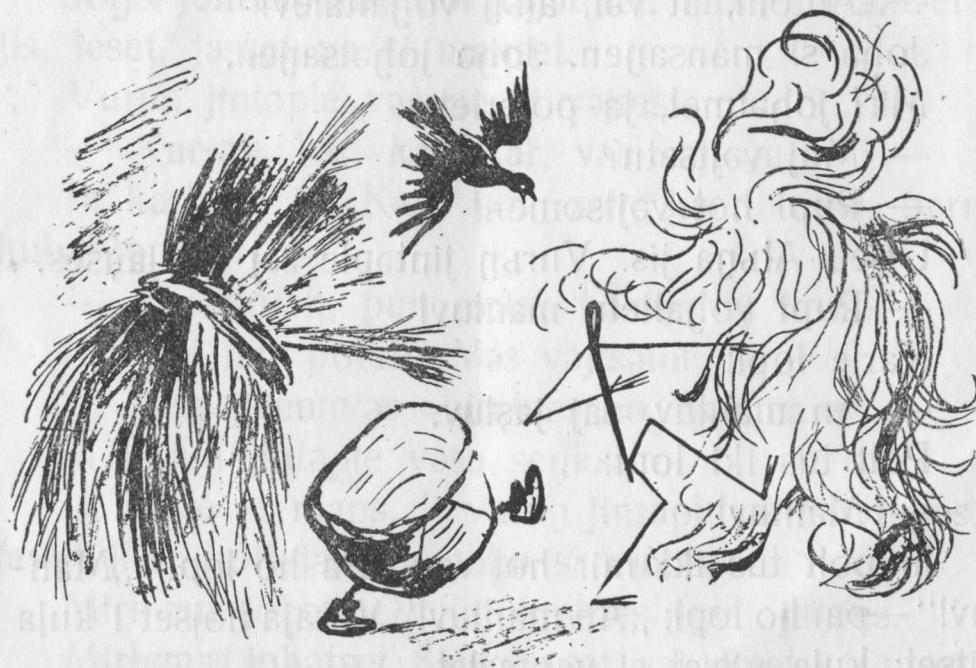
— Manłuv!

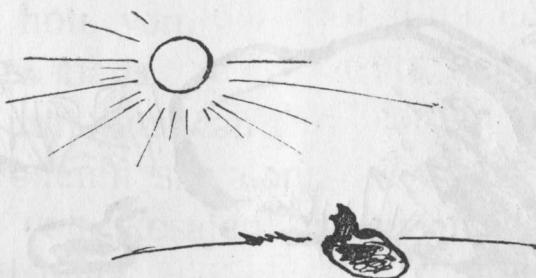
In połt tus iki mir hot vers. Pa ho lopł: „Manłuv!“ — pa ho lopł: „An manłuv!“ Vuraja hojset i kuļa pitset; kuļa pitset si vantaslet.

Si vantasteł kutn torn montalle kurn hojsa, tuta kerijs i tutn sənhemesy. Pa hojəm jiŋki sən kurn hojsa, homta raknes. Vej jiłomle kurn sənhsesy, tuta raknes.

Połt tus iki kurn hojsa, tuta łaremes, tuślał sənhesajet. Karle, vurъj jintəple haşsajen. Si vantastəjen. Vantaşsajen, vantaşsajen i karle vurajıł noh pits. Vurъj jintəple łeps kuta il soləmtes.

Tam moş Tanla Tarlin moşses
Amna johan

Tepļle

Tepļle vēl. Hatļ ješałt ułs. Hatļn huneł mohtъ kutermesъ. Hatļ hozi mans. Hatļ peļi lopļ:

— Tepļem muja mohtъ kutermasen. Naј muj jina vēn?

— Ma vēnemn si vēlām.

— Si ki vēn, paļyjen muja lap tēlyjen?

— Paļyj hotъ vēn.

Paļyj hozi mans.

— Naј muj jina vēn?

— Ma vēnemn si vēlām.

— Si ki vēn, votn muja ara manseļyjen?

— Vot hotъ vēn.

Vot hozi mans.

— Naј muj jina vēn?

— Vēnemn si vēlām.

— Si ki vēn, tom oməstъ vēn kev ałme.

Vən kev hotъ vən.

Vən kev hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, tъj vojn muja səpi vunsiłajen?

Jemъj voj hotъ vən.

Jemъj voj hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, amn tohemlajen ket oľjeļan ał
vəsiłajen?

- Amp hotъ vən.
Amp hozi mans.
- Naј muj jina vən?
— Ma vənemn si vələm.
- Si ki vən, košajen hatseļjen, ket oļyeļan
muja ał vəsiļaļen?
- Košajem hotъ vən.
Košajeļ hozi mans.
- Naј muj jina vən?
— Vənemn si vələm.
- Si ki vən, tut semn pevəmļajen muja vutъ
hatomaļen?
- Tut hotъ vən.
Tut hozi mans.
- Naј muj jina vən?
— Vənemn si vələm.

— Si ki vən, jiŋk semn posəmłajen muja lap
horłamałen?

— Jiŋk hotь vən.

Jiŋk hozi mans.

— Naŋ muj jina vən?

Jiŋk noh eptəmtıls in tepłle nik ɬohjemesъ.

Si ʂuɳł həlełn, si vəł.

Tam moʂ Vasilij Tarlin moyses
Amna joħan

lasm naido nuq sui dli t
(Nimsej tini)

ħas ol i l-vea ol ssil
(Beġżejt i sejja)

Tom vum ell kif taw
Jippej jidu vum ell kif taw
vum aż-żafra

(Mhejj)

jiŋk ili ssejed kuije
(Pave)

Amamset

Hotł van, ɬerþył huv

(Savne)

I iki tus pun ohtъn manł

(Nimsar imi)

Həs ho sevrł i ho peretł

(Peñket i ɳałəm)

Tom muv evłt kitəm vənł—tam muva
johtes; tam muv evłt kitəm vənł—tom
muva johtes

(Nepek)

Jiŋk ilpi samej kalaş

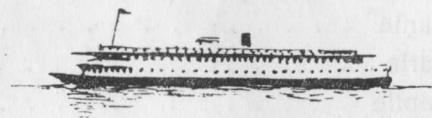
(Pane)

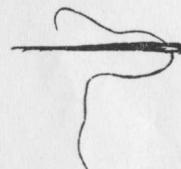
Ił ɬoł—kalaş; noh ɬoł—vəłas
(Amp)

Vetjaŋ seməp kartъ tohtъŋ
(Tıntъŋ hop)

Kartъ mohtъ soħum etmal
(Jintəp)

Hələm vurəp somləm juh
(Soh)

Kniga tajtot

Ноћь ѣајки кати пиља вѣсљен	3
Kir ѡлѣр ими	7
Ноћь ај вој меңк ики ѣаљсажен	10
Naple	14
Karle	16
Tepile	21
Amamtset	26

Редактор К. Шавров. Технич. редактор Н. Родченко. Редактор-художник Ю. Петров.
 Книга сдана в набор 28/VIII 1935. Подписана к'печ. 3/X 1935. Изд. Д.-Н. Лендемиздат 103.
 Тираж 2 000. Ленгорлит № 27755. Заказ № 1700. Формат б. 72×94¹/₄ печ. л. Авт. л. 0,78
 (тип. зн. в 1 бум. л. 26 00.) Бум. л. 7¹/₂. Тип. „Коминтерн“. Ленинград, Красная улица, 1.

ЛНВ. № 3

Ц. 1935.

АКТ № 124

ВЛАДИ. Л.

2

Хант.
3-2

№-5485

Цена 35 коп.

Д. В. Зальцберг и Н. Ф. Прыткова „Сказки для ребят“
на языке народа ханты (остяков)